

Interactief voorlezen doe je zo!

#IEDEREENVOORLEZEN

Ben jij die leerkracht, bibliotheekmedewerker of andere leesbevorderaar die elk jaar uitkijkt naar de Voorleesweek? Dé week waarin je samen met je collega's, leerlingen en ouders zorgt voor hartverwarmende en leerrijke voorleesmomenten? Dan dragen we jou nu al een warm voorleeshart toe. Zeker als je het hele jaar blijft voorlezen, op zo'n interactief mogelijke manier. Met interactief voorlezen stimuleer je namelijk de lees- en bredere taalontwikkeling van elk kind. In dit artikel reiken we praktische tips aan om je interactieve voorleesmomenten verder te versterken.

Iris Vansteelandt en Silke Vanparys

Meer lezen?

Meer weten over de Voorleesweek?

Blader dan snel naar pagina 24 en 25 in dit nummer of surf naar www.voorleesweek.be, waar je tal van boekentips vindt voor verschillende leeftijden.

Over de auteur

SILKE VANPARYS

werkt aan een doctoraatsonderzoek rond interactief voorlezen bij de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren (TLI) aan de Universiteit Gent. **IRIS**

VANSTEELANDT is naast lerarenopleider en onderzoeker bij AP Hogeschool en de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren ook aan de slag als leesonderwijsdeskundige bij Iedereen Leest. Samen met **JONA HEBBRECHT** (Odisee), **ELINE DECRAENE** (TLI) en **HILDE VAN KEER** (onderzoekskoördinator TLI) werken ze mee aan het professionaliseringstraject #iedereenvoorlezen dat door Iedereen Leest uitgevoerd wordt in kader van de actieagenda van het Leesoffensief en gefinancierd wordt met middelen van het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid.

WAT IS INTERACTIEF VOORLEZEN?

Interactief voorlezen is een voorleesmethode waarbij je niet alleen een tekst voorleest, maar tegelijkertijd in interactie

gaat met de kinderen. Dat gebeurt bij voorkeur zowel voor, tijdens als na het voorlezen. Je kunt bijvoorbeeld open vragen stellen of inhoudelijke opmerkingen geven bij het verhaal. Het werkt ook lees- en leerbevorderend om positieve feedback te geven en een brug te maken naar de leefwereld van de leerlingen. Interactief voorlezen is dus een manier van voorlezen waarbij je de kinderen actief

en doelgericht betreft bij allerlei soorten teksten die je voorleest. Dat kunnen verhalende (prenten)boeken zijn, maar ook informatieve boeken, brieven, kranten, enzovoort. Bij een interactief voorleesmoment staat de interactie tussen de voorlezer en de leerlingen centraal, het is geen eenrichtingsverkeer. Net die interactie maakt het interactief voorleesmoment zo rijk en leerzaam.

WAAROM IS INTERACTIEF VOORLEZEN EEN EFFECTIEVE METHODE?

Dat interactief voorlezen belangrijk is op verschillende vlakken staat buiten kijf. Zo stimuleert het de taalontwikkeling, zowel op het vlak van woordenschat en lees- en luistervaardigheid als wat betreft de gesproken en de geschreven taal (en de verbinding daartussen). Dankzij interactief voorlezen ontwikkel je ook sociale en emotionele vaardigheden, stimuleer je fantasie en geef je leesplezier door. Reden genoeg dus om het te doen!

HOE BOUW JE EEN INTERACTIEF VOORLEESMOMENT OP?

Om van een interactief voorleesmoment een logisch opgebouwde activiteit te maken is het belangrijk om die op te delen in verschillende fases: een fase voor, een fase tijdens en een fase na het interactief voorlezen. De fase tijdens het interactief voorlezen lijkt misschien de meest cruciale, maar let erop dat je voldoende tijd neemt voor elke fase. Iedere fase is immers van belang en levert een eigen bijdrage, gaande van het oriënteren op wat komen zal in de tekst, over dieper inzoomen op wat de tekst en illustraties aanreiken tot het reflecteren over wat de tekst met je doet, welke info je te weten kwam, tot welke actie je werd aangezet, enzovoort.

Meer lezen?

Iedereen Leest (2018). *De vele voordelen van voorlezen* (terug te vinden op de website van Iedereen Leest).

Jansman, M. (2015). *Interactief voorlezen: kinderen vertellen zelf het verhaal*.

Mol, S. E., Bus, A. G., & de Jong, M. T. (2009). *Interactive Book Reading in Early Education: A Tool to Stimulate Print Knowledge as Well as Oral Language*. Review of Educational Research, 79(2), 979-1007. <https://doi.org/10.3102/0034654309332561>

Vanparys, S. van der Veen, C. & Van Keer, H. (2022) *Lees me voor, leer me woorden*. HJK-Online.

De kracht van een goede voorbereiding

Om het maximum uit een interactief voorleesmoment te halen, is het belangrijk om je goed voor te bereiden. Stel een helder doel voorop dat je wil nastreven met je voorleesmoment. Dat kan heel breed zijn: woordenschat aanleren, een nieuw thema introduceren of natuurlijk een fijn ontspanningsmoment creëren. Bij het doel dat je wil bereiken, kies je een gepaste tekst uit. Zodra je zelf vertrouwd bent met de tekst, kan je nadenken over hoe je de verschillende fases wil vormgeven en hoe je de effectieve kenmerken van interactief voorlezen in de drie fases kan integreren.

VOOR

In de fase voor het voorlezen kun je de kinderen voorbereiden op wat komt: een heerlijk voorleesmoment waarbij je samen met hen een tekst in duikt om te genieten en te leren. Zo kun je de kaft of een centrale prent uit de tekst beschrijven, de titel bespreken, enkele woorden bespreken die belangrijk zijn om de tekst te begrijpen, voorspellingen maken, voorwerpen bekijken en bespreken, enzovoort.

In deze fase oriënteer je op de tekst en geef je dus extra informatie, kennis en/of woordenschat mee waarvan je weet dat je leerlingen die kunnen gebruiken om de tekst beter te begrijpen. Hier kan je ook differentiëren: misschien is het voor sommige kinderen noodzakelijk om bepaalde woordenschat vooraf te verduidelijken om de tekst te kunnen volgen, terwijl dat voor andere kinderen niet nodig is.

TIJDENS

Tijdens het voorleesmoment zelf lees je de tekst voor en ga je erover in gesprek. Daarbij hou je net zoals in de fase voor en na het voorlezen rekening met de effectieve kenmerken van interactief voorlezen waarop we zo meteen dieper ingaan. Ook in deze fase observeer je je kinderen goed, zodat je iedereen zo actief mogelijk betreft bij de tekst. Samen geef je betekenis aan woorden, zinnen en de volledige tekst. Je daagt je kinderen ook tijdens deze fase volop uit om verbanden te zoeken, de illustraties te bekijken, enzovoort. Tijdens deze fase is het vooral belangrijk om een evenwicht te vinden tussen de flow van de tekst en

ruimte voor inbreng van jezelf en de leerlingen. Hou zeker het doel dat je wil bereiken ook hier goed voor ogen.

NA

Na het voorlezen maak je ruimte voor een nabespreking van de tekst die je voorlas. Dat kan op verschillende manieren: dieper ingaan op de inhoud, spreken over emoties die de tekst opwekt, bepaalde thema's aanhalen... Je kan ook terugblikken op de voorspellingen die de kinderen vooraf maakten, een ander einde voor het verhaal bedenken of linken leggen met de actualiteit en met hun eigen leefwereld.

De fase na het lezen wordt door tijdsgebrek jammer genoeg vaak overgeslagen, maar is echt cruciaal. Tijdens dit moment kan je als voorlezer nagaan of de kinderen de inhoud van de tekst goed begrepen hebben, of ze nieuwe woordenschat en uitdrukkingen op de juiste manier opgepikt hebben en welke dingen hen opvielen of bijgebleven zijn. Bovendien is dit het perfecte moment om in te gaan op bepaalde thema's die anders misschien moeilijk(er) bespreekbaar zijn.

WAT ZIJN EFFECTIEVE KENMERKEN VAN INTERACTIEF VOORLEZEN?

In de vorm van bruikbare tips geven we jou graag een aantal kenmerken van in-

teractief voorlezen mee, waarvan is aangetoond dat ze effectief zijn. Het is vooral belangrijk om de inbreng van de kinderen uit te lokken en zo de leerkansen in een interactief voorleesmoment maximaal te benutten. Je creëert er meteen ook een fijn voorleesmoment mee.

• Bespreek samen de eigenschappen van het boek

Een interactief voorleesmoment is

perfect om even stil te staan bij de eigenschappen van teksten. Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen aan wie je voorleest, kan je uitleggen hoe je met een boek omgaat.

→ *Wie is de auteur? Wat staat er op de kaft? Wil jij me helpen de flap open te doen? Doe jij maar de ene kant en ik de andere. Wat gebeurt er nu?*

• Stel open vragen

Door open vragen te stellen, nodig je de kinderen uit om mee na te denken over wat ze zien en horen. Dat is de basis van interactief voorlezen.

➔ *Wat zou de kat daar doen? Waarom loopt de kat zo snel weg?*

• Help de kinderen door extra vragen te stellen en tips te geven

Wanneer de kinderen het antwoord op jouw vraag niet meteen kennen, hoeft dat niet te betekenen dat de vraag te moeilijk is of dat je hem zelf moet beantwoorden. Je kunt gerichte tips geven om de kinderen tot het antwoord te laten komen. Of ze kunnen elkaar helpen om het antwoord te vinden. Vraag met andere woorden door en speel de vraag ook eens door aan andere kinderen.

➔ *Kijk eens, je ziet het hier op de prent. Kan jij me nog eens vertellen wat er hier allemaal staat? Dat is een interessant idee. Denk jij dat ook of dacht je iets anders?*

• Ga dieper in op de inhoud van de tekst

Tijdens het voorlezen geef je meer informatie bij gebeurtenissen in de tekst die om verduidelijking of verdieping vragen. Wat je wil benadrukken, kies je natuurlijk op basis van het doel dat je vooropstelt. Misschien wil je bijvoorbeeld meer informatie geven over een thema gelinkt aan de tekst, of langer stilstaan bij de onderliggende boodschap die de tekst meegeeft.

➔ *Waarom blaast de kat hier? Omdat ze boos is misschien?*

• Sta stil bij nieuwe woorden en uitdrukkingen

Een interactief voorleesmoment is ideaal om op een diepgaande manier nieuwe woordenschat aan te brengen. Kinderen leren een woord of uitdrukking meteen in de toegepaste context kennen, misschien met een afbeelding erbij. Je kan hen het woord ook zelf laten gebruiken en feedback geven op de manier waarop ze het woord inzetten.

➔ *Wat is een kattenbelletje? Waarom spint de kat? Kan jij ook spinnen zoals een kat? Doe dit eens voor.*

• Bekijk samen aandachtig de afbeeldingen

Voorzie ruimte om samen naar de afbeeldingen te kijken en sta open voor eigen inbreng van de kinderen. Benoem bijvoorbeeld wat je ziet op de afbeeldingen en ga erover in gesprek. Sommige afbeeldingen zijn erg duidelijk, andere zijn heel gelaagd en kunnen extra verduidelijking gebruiken. Het kan ook nuttig zijn om de verhaallijn of woordenschat te koppelen aan wat er te zien is op de prenten. Laat verder genoeg ruimte voor spontane reacties van kinderen over wat ze zien.

➔ *Wat zie je hier in het gras? Zien jullie wat de kat daar doet met haar oren? Waarom zou de tekenaar dit zo getekend hebben?*

• Geef positieve feedback en moedig de kinderen aan

Wanneer kinderen reageren of zelf inbreng geven tijdens het voorlezen, is het fijn om dat aan te moedigen. Je motiveert hen op die manier om nog meer zelf aan het woord te zijn en zo van een voorleesmoment echt een interactief moment te maken.

➔ *Super dat je de kat gevonden hebt! Natuurlijk, dit kan ook een held zijn.*

Daar had ik zelf nog niet aan gedacht, wat een goed idee!

• Gebruik de tekst om de kinderen zelf te laten vertellen en leg linken met hun eigen leefwereld

Als kinderen dingen herkennen in de tekst, kunnen ze zich makkelijker inleven in de personages of gebeurtenissen waardoor ze nog gemotiveerder zijn om zelf een inbreng in de interactie te doen. De tekst kan natuurlijk ook elementen bevatten die hun leefwereld verder verbreden. Ook dat is een doel van interactief voorlezen. Denk er dus zeker aan om te bespreken waarin de tekst verschilt van hun eigen leefwereld, wat er verrassend is voor hen, hoe anders zij erover denken... Een persoonlijke noot vanuit de voorlezer werkt ook erg motiverend.

➔ *Wie heeft er ook een kat thuis? Wie vindt een kat een fijn dier, waarom? Wie heeft er net zoals ik een ander huisdier?*

SAMEN GAAN VOOR INTERACTIEF VOORLEZEN

Neem er een fijn prentenboek of een andere tekst bij en maak van jouw voorleesmoment een gericht leer-, luister- en ontspanningsmoment. Hou daarbij rekening met de opbouw en pas de kenmerken voor effectief interactief voorlezen zoveel mogelijk toe. Haal samen met je collega's het maximale uit je interactief voorleesmoment en maak zo werk van de lees- en taalgroei van je leerlingen. Interactief voorlezen én met plezier leren, daar gaan we voor!